

Chemotherapie

De chirurg heeft met u overlegd welke behandeling u krijgt in verband met borstkanker. Een mogelijke behandeling is chemotherapie. Aangezien het nog enige tijd kan duren voordat u een gesprek krijgt bij de internist-oncoloog, geven wij u alvast schriftelijke informatie over chemotherapie. Uitgebreide mondelinge informatie krijgt u van de internist-oncoloog of gespecialiseerd verpleegkundige. Na dit gesprek ontvangt u een behandelwijzer chemotherapie, waarin we alles nogmaals uitleggen. Wanneer u naast de chemotherapie ook radiotherapie (bestraling) moet ondergaan, zal de chirurg met u de volgorde bespreken. Dit wordt mede bepaald door de uitslag van het weefselonderzoek. Het is niet gebruikelijk dat deze twee behandelingen tegelijk plaatsvinden.

De gespecialiseerd verpleegkundige

Als u start met de chemotherapie neemt de gespecialiseerd verpleegkundige de begeleiding over van uw verpleegkundig consulent. De gespecialiseerd verpleegkundige informeert u over het traject, de behandeling, de mogelijke bijwerkingen en het herstel. De gespecialiseerd verpleegkundige werkt ook op de Dagbehandeling Kanker waar u de chemotherapie krijgt toegediend.

De gespecialiseerd verpleegkundige neemt bij de chemotherapie de zorg over van de verpleegkundig consulent. Als u wilt, kunt u wel altijd weer in contact komen met de verpleegkundig consulent.

Wat is chemotherapie?

Chemotherapie houdt in dat u over een langere periode kuren krijgt met medicijnen die de celdeling remmen. Deze medicijnen heten cytostatica. Er zijn vele soorten cytostatica. De meeste worden toegediend via een infuus, sommige in tabletvorm. Vaak bestaat een kuur uit een combinatie van verschillende cytostatica. Daarnaast krijgt u medicijnen om bijwerkingen, als bijvoorbeeld misselijkheid, tegen te gaan.

De chemokuur

Chemotherapie wordt volgens een bepaald schema gegeven. Dit schema wordt, meestal na drie weken, herhaald. De internist-oncoloog overlegt met u welke kuren u krijgt en hoeveel kuren het zijn. De gespecialiseerd verpleegkundige geeft u verdere informatie over de kuren. In de behandelwijzer kunt u lezen hoe het schema er in uw geval uitziet. Daarnaast worden de bijwerkingen vermeld die kunnen optreden na toediening van de cytostatica en wat u zelf kunt doen om bijwerkingen tegen te gaan of te voorkomen.

U komt voor de chemotherapie naar de dagbehandeling Kanker. Het infuus wordt ingebracht door een verpleegkundige. De verpleegkundige en gespecialiseerd verpleegkundige begeleiden u tijdens de behandeling.

Psychische en sociale gevolgen van chemotherapie

Een behandeling met chemotherapie kan uw leven ingrijpend veranderen. Dit geldt voor u, maar ook voor alle betrokkenen rondom u. Iedereen zal zich opnieuw moeten instellen op deze veranderde levenssituatie. U en uw naasten kunnen met allerlei gevoelens en vragen te maken krijgen. Hieronder leest u welke gevoelens en vragen u en uw naasten tegen kunnen komen en welke onderwerpen u bezig kunnen houden.

Onzekerheid

Onzekerheid over het verloop van de ziekte en de behandeling zorgen vaak voor angst en verdriet: word ik wel beter? Zal ik bijwerkingen krijgen? Hoe ziet de toekomst er voor mij en mijn naasten uit?

Gevoel van minder grip

Het kan zijn dat u minder grip krijgt op uw eigen leven. De dagelijkse activiteiten die u gewend was, kunnen voor korte of langere tijd veranderen of wegvallen. Dit kan uw gevoel van eigenwaarde aantasten. Ook kunt u zich zorgen maken over uw thuissituatie, uw werk, financiën enzovoorts.

Afhankelijkheid

Veel patiënten ervaren in de periode van ziekte en behandeling een toegenomen afhankelijkheid van artsen, verpleegkundigen, partner en naasten. Het kan helpen dit tegenover deze mensen uit te spreken, om het gevoel minder beladen te maken.

Somberheid

Moeheid, pijn en concentratieverlies kunnen tijdelijk uw lichamelijk en geestelijk functioneren verstoren. Dit kan mogelijk leiden tot gevoelens van neerslachtigheid/somberheid (depressiviteit).

Schuldgevoel

Sommige patiënten hebben last van een schuldgevoel, omdat ze hun omgeving veel zorg en 'overlast' bezorgen en taken aan anderen moeten overdragen. Het kan u opluchten dit schuldgevoel uit te spreken tegenover uw naasten.

Stress

Uw behandeling in het ziekenhuis vraagt van u de nodige aanpassing. In deze onbekende medische wereld zult u zich misschien niet altijd op uw gemak voelen. U zult ook beslissingen moeten nemen. Dit kan een gevoel van stress geven. Vraag uw arts en de verpleegkundig specialist om begrijpelijke uitleg en aandacht.

Negatief zelfbeeld

Uw uiterlijk verandert misschien door haarverlies, een veranderde huidskleur en/of gewichtstoename of juist -afname. Dit kan u onzeker maken of u het gevoel geven dat u niet meer de persoon bent die u was. U kunt zich minder aantrekkelijk voelen. Misschien hebt u de neiging intimiteit en aandacht voor elkaar te vermijden; deze kunnen echter juist in deze periode heel belangrijk zijn.

Zingeving

Uw situatie kan levens- en zingevingsvragen oproepen bij u en uw naasten. Het kan helpen deze vragen te delen met uw naasten en desgewenst hulp in te roepen van uw eigen pastor of de geestelijk verzorger uit het ziekenhuis, de maatschappelijk werker en/of verpleegkundig specialist.

Vrienden

Uw ziekte en behandeling kunnen ook bij de mensen in uw directe omgeving alles 'op zijn kop zetten'. Er kunnen spanningen ontstaan die er tevoren niet waren. Misschien is bezoek bang om bij u langs te komen. Vrienden- of familiecontacten kunnen tegenvallen of juist intensiever worden.

Partner

Als u als partner, opgroeiende kinderen of andere naasten dit boekje leest: wij beseffen dat ook uw leven in deze situatie extra onder druk kan staan. Naast uw eigen zorgen en onzekerheid over de ziekte en de toekomst, kan het leven extra druk zijn. De ziekenhuisbezoeken en de organisatie van het leven thuis geven u misschien het gevoel dat u geleefd wordt. Vaak moeten de naasten steeds maar weer hetzelfde verhaal vertellen aan mensen die vragen hoe het gaat. Het is daarom voor u belangrijk om voor voldoende rust en ontspanning te zorgen en waar mogelijk taken aan anderen over te dragen. Ook is het aan te raden met elkaar in gesprek te blijven over de zorgen en gevoelens die er bij u allebei leven, zodat u elkaar kunt ondersteunen in deze situatie.

Kinderen

Wanneer u kinderen hebt, zullen deze op hun eigen manier reageren op uw ziekte en behandeling. Misschien vraagt u zich af wat u ze wel of niet moet vertellen. De reactie van kinderen op situaties als deze is uiteraard afhankelijk van leeftijd en karakter van het kind. In de meeste gevallen is het goed ze te betrekken in wat er aan de hand is. Aarzel niet om vragen rond kinderen aan de orde te stellen in gesprekken met de verpleegkundig specialist.

De ziekte bepaalt uw agenda

Uw ziekte kost energie. Onderzoek en behandeling kunnen soms volledig uw agenda bepalen, ook in de periodes tussen de kuren. Dat vraagt een andere indeling van uw tijd, die u voorheen aan heel andere dingen kon besteden.

Genieten

Naast alle zorgen kan deze tijd van ziekte en behandeling ook leiden tot het bewuster genieten en het onderscheiden en waarderen van wat belangrijk is.

U staat niet alleen

Onthoud: u staat er niet alleen voor. U zult steun nodig hebben tijdens uw behandelingsperiode. Het delen van uw angsten en onzekerheden met anderen kan spanningen verminderen. Anderen kunnen uw stemmingen positief beïnvloeden. Sommige mensen praten het liefst met hun directe naasten, anderen geven de voorkeur aan een hulpverlener of een lotgenoot.

Kennis kan onzekerheid en angst verminderen. Als u iets niet begrijpt of u heeft vragen, aarzel dan niet uw arts of verpleegkundige aan te spreken.

Telefoonnummers vindt u helemaal voorin in dit informatiedossier.

Ook kunt u op de website van het St. Antonius Ziekenhuis

(www.antoniusziekenhuis.nl) nalezen wat borstkanker en de behandeling ervan inhoudt. U kunt filmpjes bekijken van de diverse behandelaars, die kort vertellen wat belangrijk is of kan zijn voor u en uw behandeling.